

PEDRA SECA

FULL INFORMATIU DE LA REVISTA PEDRA SECA
ARQUEOLOGIA AGRÍCOLA I RAMADERA

Any XIII - Núm. 111 Edita: Patronat de Sant Galderic
Adreça electrònica: pedraseca@gmail.com

març 2014
T. 933 521 275 - 932 378 537

Direcció: August Bernat i Constantí - Coordinador general: Agustí Esteve i Orozco de Nájara
Dipòsit Legal: B-14.549-2002 - ISSN 1698-6598

LES CASES DE NEU

Les cases de neu i les construccions complementàries constitueixen infraestructures majoritàriament de pedra en sec destinades a la recollida, la conservació i el transport de la neu, i estan situades en indrets de gran valor paisatgístic i naturalístic. Al massís de Massanella hi ha onze cases de neu, més els elements constructius que els acompanyen: marjades per a la recollida de la neu, parets per acumular-la o que delimiten explotació, porxos per als nevaters, fonts i pous. Set d'aquestes construccions es troben en finques públiques (cinc del Consell de Mallorca i dues del Govern Balear), mentre que les altres quatre es troben dintre de propietats privades. La major part dels dipòsits es concentren a cotes superiors als mil metres, i tan sols dos estan situats a 810 i a 825 metres. Per arribar-hi hi ha cinc camins nevaters, especí-

ficament construïts per a aquesta funció, es tracta per tant, de conjunts inseparables que han de ser considerats com a parts d'un complex íntegre del qual cal salvaguardar els valors culturals.

Informa: Consell de Mallorca

MAPA DE LES CONSTRUCCIONS DE PEDRA SECA DE TÀRREGA

Jose Miguel Esteban Etchamendi i Daniel Sánchez Martínez són els autors d'aquest plànol on ubiquen les cabanes de volta inventariades a 'Passat, Present i Futur de l'Arquitectura Popular en Pedra Seca. Tipus i tècniques constructives al terme municipal de Tàrrega: Una aproximació a l'estudi de les cabanes', obra que s'editarà aquest 2014.

En aquest plànol a més de la ubicació de la cabana, hi ha una

fotografia de l'estructura, el seu estat de conservació i indicacions de com arribar-hi.

Fotografia: Ramón Oromí Farré

MURS DE PEDRA SECA A IRLANDA, pedra simple

La majoria de murs de pedra seca existents a Irlanda, foren erigits durant la gran fam del 1840, dècada en la que el sistema de granja oberta, conegut com a Rumdale fou substituït i la terra redistribuïda. Malgrat tot la construcció de murs de pedra seca és una tradició molt antiga en aquest país. L'estil de construcció del mur pot variar d'una comarca a una altra. Patrick Mc Afee estableix a la seva publicació Irish Stone Walls, tres tipus generals de mur, pedra simple, doble pedra i murs combinats.

Els murs costaners del sud del país, en aquest cas són de pedra simple, deixant espais entre elles; això no resulta cap problema doncs la seva funció és la de separar i protegir el bestiar i no la de dotar de privacitat la parcel·la. Es tracta de la tipologia més senzilla. Les pedres arrodonides provenen de la muntanya de Mourne.

LES TRES CREUS DEL PARC GÜELL

Aquest monument està situat a la part més alta del Parc Güell des d'on es pot veure una gran part de Barcelona. Actualment en el seu cim hi ha tres creus sobre aquest turó de pedra. Dues d'elles assen-

yales els punts cardinals (N-S / E-O), i l'altra apunta cap el cel. La intenció inicial de Gaudí era construir aquí la capella del jardí, però en trobar-hi restes prehistòriques, es va inspirar amb les construccions de pedra en sec per a construir aquest monument.

ELS PERXES

S'anomenen perxes totes les construccions rudimentàries bastides de pedra en sec, de planta rectangular amb una coberta que no sigui de volta.

El seu ús, com en el cas de les cabanes, pot ser per assecat els fruits, i en aquest cas estan orientades al sud, o per a aixoplugar-se, i llavors l'orientació pot ser una altra.

La coberta és feta amb bigues de fusta, generalment amb troncs d'ametller o d'oliver, que suporten els elements d'impermeabilització fets amb

rames, terra argilosa, lloses o teules.

Els perxes per assecat fruits solen tenir dues parets paral·leles i la coberta a un sol vessant, que desguassa sempre cap al darrere per tal de facilitar l'entrada del sol.

Els que s'utilitzen per aixoplugar-se solen ser a dues aigües, a base de posar una biga al mig de les dues parets, recolzada sobre la

paret posterior i sobre una llinda col·locada entre les dues parets laterals, a la façana davantera.

Informa: Fundació El Solà

CONFERÈNCIA

El proper dia 15 de maig, al Centre de Lectura de Reus, del carrer Major 15, a les vuit del vespre tindrà lloc la conferència "**PATRIMONI CULTURAL DE LES CONSTRUCCIONS DE PEDRA SECA**", que proniarà el soci de la nostra entitat en Josep Gallofré i Cornadó.

Queden doncs tots convidats a aquest acte del món de la pedra en sec.

CURS DE CONSTRUCCIONS EN PEDRA SECA

Dissabtes del 15 de març (excepte el 29 de març) al 5 d'abril, 2014

Curs amb 4 hores de teoria bàsica i 18 hores amb pràctiques de construcció amb pedra seca, amb l'objectiu de recuperar un ofici que es perd i també un patrimoni essencial en la configuració del paisatge rural.

Organitza: Ajuntament de La Vall de Bianya.

A càrrec: Tècnics en pedra seca de l'associació "Pedra Tosca"

Lloc: Espai jove (sessions teòriques) i l'entorn de Sta. Margarida de Bianya (sessions pràctiques).

Durada del curs: 22h.

Horaris: Dissabtes de 9 h. a 18 h. (inclòs 1,30h. descans matí i migdia àpat)

Preu del curs: 65 €./ Preu reduït 50 €: per estudiants, aturats, socis de l'associació "Pedra Tosca" i habitants de La Vall de Bianya. Places: Mínim 12, màxim 20.

Inscripcions:

1. Reservar plaça a pedratosca11@gmail.com o al telèfon de

l'Ajuntament de Bianya 972 29 09 33.

2. El pagament es farà el mateix dia que comenci el curs
Certificació: L'últim dia del curs es farà entrega del certificat.

LES CONSTRUCCIONS DE PEDRA SECA

Jornada tècnica

LA VALL DE BIANYA, dissabte 8 de març de 2014
Programa

9.30 h Presentació de la Jornada
Il·lm. Sr. Santi Reixach, alcalde de l'Ajuntament de La Vall de Bianya.

9.45 h Breu introducció a la pedra seca orígens i història

Sr. Carles Blasco, arquitecte, mestre i estudiós de la pedra seca.

11.15 h Pausa

11.30 h Tècniques constructives d'una cabana o barraca
Sr. Carles Blasco, arquitecte, mestre i estudiós de la pedra seca.

12.30 h Visita guiada: la Via Romana (Via Annia)
Sr. Jordi Mary, naturalista.

13.45 h Fi de la Jornada

Lloc de realització

Espai Jove (Llocalou)

Ctra. Vella, 1

17813 LA VALL DE BIANYA

Inscripcions

La jornada és gratuïta però cal inscriure's prèviament a través de l'Ajuntament de La Vall de Bianya (Tel. 972 290 933 – A/e: pedratosca11@gmail.com)

També us podeu inscriure a través del servei de Preinscripcions a jornades del PATT del portal RuralCat: www.ruralcat.net/preinscripcionspatt

RUTES DE LA PEDRA SECA / 47

RUTA PRINCIPAL DE LA CAPONA - Pla de Santa Maria (Alt Camp) 1a. Part

Aquesta ruta que ara presentem en dues fases és la proposta de ruta Principal de

la Capona que en el seu moment vaig proposar a l'ajuntament del Pla de Santa Maria. Posteriorment, el consistori, per motius que desconec (probablement d'extensió, entre d'altres) va decidir obrir al públic tant sols la part final d'aquesta ruta.

Sortirem de la benzinera del Pla pel camí que surt al seu darrere. Creuarem un pont pel damunt de l'autopista i aviat deixarem l'asfalt. Més enllà un indicador assenyala "Torre de Santa Maria - El Pichu", just aquí prendrem per l'esquerra travessant la llitera d'un torrent habitualment sec. El camí avança entre ginesteres i al final s'enfila fins on ja hi trobem a la nostra dreta la barraca del Llorenç (Foto 1) i on podem buscar un racó on deixar el cotxe. No massa lluny hi ha la barraca del Sabatés (Foto 2) ara tancada dins d'una finca particular. És una barraca molt deteriorada però que conserva un magnífic portal do-

ble; demanant permís ens deixaran entrar. Poc més enllà i quasi a peu de camí veurem la gran barraca doble del Cussinyola (Foto 3).

Seguirem i aviat trobarem una bifurcació. Per la dreta aniríem a Santes Creus i a l'esquerra hi tenim el camí dels Muntanyesos que és el que prendrem. Prop de la cruïlla hi veurem una altra barraca (Foto 4). Entrarem al bosc pel camí dels Muntanyesos atents però a la nostra esquerra on aviat hi veurem una barraca de planta rectangular entremig dels pins (Foto 5).

Seguirem endavant i quan el camí fa un lleu gir a la dreta, nosaltres entrarem per l'esquerra, i no massa endins trobarem la Barraca de les Creus (Foto 6). Vaig posar-li aquest nom perquè en el seu interior s'hi poden veure dues creus esculpides en unes pedres. Retornarem al camí.

Més endavant i a la nostra esquerra, entremig d'un bosc de pins força esclarissat podrem filustrar una gran barraca circular, graonada i amb un gran paravents que mitjançant una escaleta en el seu

extrem, permet accedir a la coberta de la barraca (Foto 7). Una vegada més retornarem al camí i ben aviat ens trobarem, també a l'esquerra amb una nova barraca de dos cossos (Foto 8) coneguda com la barraca del Fontanals. El cos principal és circular i presenta una particularitat constructiva; a partir de l'alçada del seu portal les pedres estan col·locades verticalment, cosa que li confereix un gran impacte visual.

Seguirem el nostre camí i aviat a la nostra esquerra trobarem un desviament. A l'angle format pels dos camins hi podrem veure el que resta d'una petita barraca. Poc més enllà, en el camí principal, i a la dreta hi trobarem una peça única construïda en pedra seca, el Cossiòl del Soleta (Foto 10).

En aquest primer tram de la ruta només s'han esmentat les barraques que queden més a l'abast, obviant les que queden més apartades del camí principal o més emboscades.

Informa: August Bernat i Constantí
august.bernat@gmail.com

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Foto 8

Foto 9

Foto 10

RUTA PRINCIPAL DE LA CAPONA PLA DE SANTA MARIA (ALT CAMP)

